

Staff memo

Skuldsättning i olika åldersgrupper i Sverige

Johan Eng Larsson
Kerstin Hallsten
Matilda Kilström

Avdelningen för finansiell stabilitet

mars 2018

I ett staff memo kan medarbetare på Riksbanken offentliggöra lite längre kvalificerade analyser i relevanta frågor. Det är en tjänstemannapublikation som är fri från policy slutsatser och individuella ställningstaganden i aktuella policyfrågor. Staff memo godkänns av berörd avdelningschef. Detta staff memo är en produkt av medarbetare på Riksbankens avdelning för finansiell stabilitet samt på Institutet för internationell ekonomi, Stockholms Universitet.

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING 5

SKULDSÄTTNING I OLIKA ÅLDERSGRUPPER I SVERIGE 7

Skuldsättningen varierar över livscykeln 8

Faktorer som påverkar skuldutvecklingen 9

Data visar ett tydligt livscykelmönster 10

Kraftig skuldökning bland äldre låntagare 16

Huvudresultat 20

APPENDIX: DATABEARBETNING 21

REFERENSER 23

TABELLER 24

Sammanfattning

Johan Eng Larsson, Kerstin Hallsten och Matilda Kilström¹

Författarna är verksamma vid Riksbankens avdelning för finansiell stabilitet och Institutet för internationell ekonomi, Stockholms Universitet

Många bedömare, bland annat Riksbanken, IMF och Europakommissionen, har påpekat att hushållens höga och stigande skuldsättning har bidragit till att svenska hushåll är sårbara och att detta utgör ett allvarligt hot mot den finansiella och makroekonomiska stabiliteten i Sverige. För att öka förståelsen kring hushållens skuldsättning analyseras i denna rapport skuldutvecklingen i olika åldersgrupper med hjälp av mikrodata från svenska individers lån.

Data visar att den genomsnittliga skuldkvoten bland skuldsatta individer ökat från 289 till 311 procent medan medianskuldkvoten har ökat från 221 till 258 procent mellan 2010 och 2016. Genom att använda data på individnivå kan vi analysera hur denna ökning är fördelad på olika åldersgrupper. Hur skuldsättningen skiljer sig mellan olika åldersgrupper är viktigt att förstå ur ett finansiellt stabilitetsperspektiv, eftersom livscykelmönster gör att inkomster och inkomstrisk varierar med åldern. Vi ser ett tydligt livscykelmönster i skuldkvoten (och dess komponenter), det vill säga att individer först ökar sin skuldkvot för att sedan, runt 35-årsåldern, genom en kombination av ökade inkomster och lägre lån, minska skuldkvoten. Mellan 2010 och 2016 har livscykelmönstret blivit mindre påtagligt eftersom individer över 35 har ökat sin skuldkvot mest.

För att analysera hur åldersfaktorer påverkar den aggregerade skuldkvoten kan en uppdelning göras i hur många individer det finns i en åldersgrupp (demografi), liksom hur många i en åldersgrupp som lånar (lånebenägenheten) samt hur mycket låntagarna i en viss åldersgrupp lånar i relation till sin inkomst. Data visar att mellan 2010 och 2016 har förändringar i antalet personer samt andelen låntagare i de olika åldersgrupperna, om något, motverkat uppgången i skuldkvoten. Det beror på att antalet låntagare framför allt har ökat i äldre åldersgrupper, som har en lägre skuldkvot. Antalet låntagare mellan 30 och 40 år, alltså den grupp som har högst skuldkvot, har samtidigt minskat. Att antalet äldre låntagare har ökat, beror både på demografiska förändringar (att antalet äldre är fler) och på att lånebenägenheten har ökat (andelen låntagare är högre) i de äldre åldersgrupperna. Vi ser en särskilt kraftig ökning i antalet låntagare över 65 år. För dessa individer har även den genomsnittliga skulden ökat kraftigt och den totala skulden har ökat med över 100 procent. Uppgången beror alltså såväl på att gruppen har blivit större som på att andelen låntagare i gruppen har ökat och på att låntagarna lånar mer. En delförklaring till ökning i lånebenägenheten kan vara att attityderna till skuldsättning har förändrats över tid, i linje med resultaten i Almenberg et al. (2017).

Om dessa förändringar innebär en finansiell stabilitetsrisk beror på flera faktorer. Antalet låntagare runt 35 år har alltså minskat. Eftersom dessa

¹ Vi vill tacka Johan Almenberg, Peter van Santen, Peter Gustavsson, Olof Sandstedt, Anna Grodecka, Erik Spector och Martin Flodén för värdefulla synpunkter på tidigare utkast. De åsikter som uttrycks i denna staff memo är författarnas egna och ska inte uppfattas som Riksbankens ståndpunkt.

låntagare har högst skuldkvot skulle denna minskning kunna innebära lägre aggregerad risk. De som är låntagare lånar dock mer, vilket kan innebära en ökad finansiell risk. Nettoeffekten på de finansiella riskerna för samhället är svårt att avgöra.

Att antalet låntagare mellan 31 och 40 år har minskat beror på att andelen låntagare i gruppen har fallit, medan befolkningsmängden bland dessa har ökat. Minskningen kan vara ett tecken på att tröskeln till bolånemarknaden har blivit högre mellan 2010 och 2016, till exempel för att bolånetaket infördes i oktober 2010.

Att skuldkvoten har ökat bland äldre låntagare skulle kunna innebära en ökad risk i och med att de, särskilt de som befinner sig över pensionsåldern, kan ha svårt att öka sina inkomster om till exempel kostnaden för att låna stiger. Det är dock inte självklart att riskerna i denna grupp har ökat. För att kunna uttala sig om riskbilden måste man även ha en bild av hur värdet på dessa individers tillgångar har utvecklats över samma tidsperiod. Vi kan se att majoriteten av låntagare över 65 år som ökar sina lån gör det utan att flytta, och vi vet att bostadspriserna har ökat under den aktuella tidsperioden. Skuldökningen skulle därmed enbart kunna reflektera att låntagarna realiserar en uppgång i tillgångspriser vilket alltså inte nödvändigtvis innebär att riskerna har ökat. Men om individers belåningsgrad har ökat eller är på samma nivå som tidigare (det vill säga tillgångspriserna har ökat lika mycket som skulden) är det en indikation på att deras sårbarhet ökat. Den försämrade motståndskraften är en följd av att skuldernas nominella värde är fast medan tillgångarnas värde, huspriserna, kan falla. Oavsett hur belåningsgraden har ändrats har dock individerna blivit mer känsliga för förändringar i lånekostnader, eftersom bostäder är illikvida tillgångar, och därmed inte kan användas till löpande kostnader. För att kunna göra en mer fullständig riskanalys skulle vi behöva ha mer information om individerna, som tillgång till uppgifter om både deras ränteutgifter och värden på tillgångssidan.

Skuldsättning i olika åldersgrupper i Sverige

Det finansiella systemet har en viktig roll i ekonomin. Att systemet är stabilt och fungerar väl är en förutsättning för att även ekonomin ska fungera väl och växa. För att det finansiella systemet ska vara stabilt är det viktigt att motståndskraften mot olika typer av störningar är god hos de olika aktörerna på de finansiella marknaderna. Till exempel är det viktigt att hushållen har god motståndskraft. Många bedömare, bland annat Riksbanken, IMF och Europakommissionen, har påpekat att hushållens höga och stigande skuldsättning har bidragit till att svenska hushåll är sårbara.² Skuldsättningen i Sverige, uttryckt som skuld som andel av total disponibel inkomst (skuldkvot eller DTI, debt-to-income), har ökat från 80 procent i början av 1970-talet till drygt 180 procent.³ Den höga skuldsättningen tillsammans med en stor exponering mot bostadsmarknaden innebär bland annat att hushållen är känsliga för förändringar i till exempel räntor och bostadspriser. Utvecklingen har av Riksbanken och många andra bedömts utgöra ett allvarligt hot mot den finansiella och makroekonomiska stabiliteten i Sverige.

Riksbanken har publicerat ett antal ekonomiska kommentarer som bland annat med hjälp av mikrodata, det vill säga data om individuella hushåll, undersöker de svenska hushållens skuldsättning.⁴ Aggregerade resultat kan dölja individuella skillnader i skuldsättningen som kan vara relevanta ur ett finansiellt stabilitetsperspektiv. Fördelen med att använda mikrodata är att dessa ger större möjligheter att förstå vad som driver den aggregerade skuldutvecklingen. Även i denna rapport kommer vi att analysera skuldutvecklingen med hjälp av mikrodata från svenska individers lån. Endast låntagare med bolån inkluderas i analysen; i rapporten kommer dessa att benämnas *låntagare* och analysen fokuserar på individer snarare än hushåll. Data täcker tidsperioden 2010 till 2016. Under denna period har den genomsnittliga skuldkvoten bland skuldsatta individer ökat från 289 till 311 procent medan medianskuldkvoten har ökat från 221 till 258 procent (se diagram 1).⁵ Fokus i rapporten är på hur skuldsättningen skiljer sig åt mellan olika åldersgrupper samt hur detta påverkar den aggregerade skuldnivån. Vi undersöker även om och hur olika åldersgruppers skuldsättning har förändrats över tid. Eftersom personers ekonomiska sårbarhet kan variera med åldern kan fördelningen av skuld mellan olika åldersgrupper ha implikationer för den finansiella stabiliteten. Det är samtidigt viktigt att förstå om den aggregerade skuldkvoten förändras till följd av demografiska faktorer, eftersom detta inte nödvändigtvis innebär att de finansiella stabilitetsriskerna påverkas.

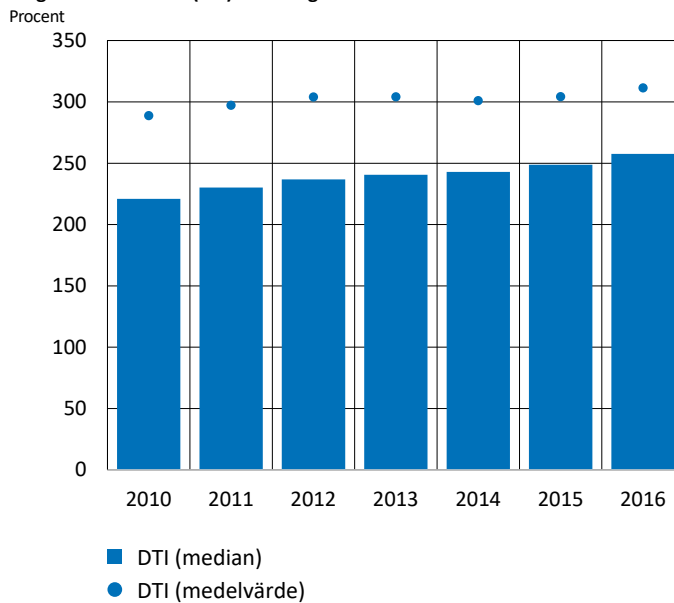
² För en bred genomgång av motståndskraften bland svenska hushåll se till exempel Emanuelsson et al. (2015), Sveriges Riksbank, Finansiell Stabilitetsrapport 2015:1 och 2017:2.

³ Den totala skulden är alltså satt i relation till den totala disponibla inkomsten, det vill säga både låntagarnas inkomst och den inkomst de har som inte lånar.

⁴ Blom och van Santen (2017) analyserar till exempel individers och hushålls skuldsättning och inkomstnivåer över tidsperioden juli 2010 – juli 2017.

⁵ I denna analys beräknas skuldkvoten som total skuld i förhållande till inkomst efter skatt. Total skuld inkluderar bolån och konsumtionslån, det vill säga bolåntagarnas totala lån tas med. Dock är exempelvis studielån exkluderade. Se "Appendix: Databearbetning och skillnader jämfört med tidigare publikationer" för mer ingående information om databearbetningen.

Diagram 1. Skuldkvot (DTI) för låntagare 2010-2016

Skuldsättningen varierar över livsrykelen

Över livet går en person igenom olika ekonomiska faser som påverkar lånebetendet och exponeringen mot bostadsmarknaden. Ett vanligt mönster är att skuldsättningen i relation till inkomster är relativt hög och stigande tidigt i livet, för att sedan sjunka tillbaka under senare delar av livet. Det beror på att både investeringarna och konsumtionen är högre tidigt i livet då individen till exempel kan behöva låna till bland annat studier och bostad. Skulderna i relation till inkomster och tillgångar kan sedan minska automatiskt med stigande inkomster och tillgångspriser, samtidigt som möjligheten att amortera kan förväntas öka över tid. Tillgången till krediter gör det därmed möjligt för hushållen att jämna ut konsumtionen över tid, vilket kan höja välfärden för individen och därmed för samhället i stort.⁶ Förmedling av krediter är därför en av det finansiella systemets viktigaste funktioner.

Men en hög skuldsättning kan även vara förknippad med risker både för individen och samhället.⁷ Det kan uppstå situationer där ett beslut kan förefalla vara optimalt från individens perspektiv men inte från ett samhällsperspektiv. Individernas samlade beslut kan ge upphov till risker för det finansiella systemet som helhet, så kallade systemrisk, som den enskilda individen inte tar hänsyn till i sin riskhantering. Stora skulder tidigt i livet kan också göra till exempel unga hushåll känsliga för förändrade finansiella och makroekonomiska förhållanden. Omotiverat högt uppdrivna huspriser och skulder kan vid en finansiell kris medföra att unga hushåll tidigt i livet hamnar i en skuldfälla som det kan ta lång tid att ta sig ur. Detta kan ge återverkningar på den makroekonomiska utvecklingen under lång tid. Exemplet visar även att det kan vara problematiskt att studera skuldsituationen och motståndskraften i hushållssektorn som aggregat, då detta kan dölja heterogena skuldmönster som kan vara relevanta ur ett finansiellt stabilitetsperspektiv.

För att bedöma om en individs skuldsättning innebär en finansiell stabilitetsrisk behövs information om individens sammantagna ekonomiska situation. Det behövs därmed information även om tillgångar, kostnader för lån samt nuvarande och förväntade framtida

⁶ Enligt "livscykelhypotesen" vill individer jämna ut sin konsumtion över livet. Konsumtionen i en period beror på den framtida förväntade förmögenheten, det vill säga förväntade framtida arbetsinkomster och nettotillgångar, se Modigliani (1954).

⁷ Se till exempel Blom och van Santen (2017) och Sveriges Riksbank, Finansiell Stabilitetsrapport 2017:2 som beskriver dessa risker.

inkomster. Det är viktigt att inte bara analysera en individs skulder i relation till disponibel inkomst (skuldkvoten) utan även hur stor skulden är i relation till tillgångarnas värde samt hur stora de lånerelaterade betalningarna är som andel av inkomsten, den så kallade skuldtjänstknoten.⁸ Bedömningen av en individs finansiella motståndskraft påverkas alltså bland annat av förväntningar om och riskerna kring individens framtida inkomstutveckling. Då dessa kan variera över livscykelns kan även bedömningen av individens motståndskraft variera. Unga individer är ofta mer skuldsatta men deras inkomster kan initialt förväntas öka relativt snabbt, vilket därmed bör öka deras motståndskraft och minska deras utsatthet. Äldre individer är ofta mindre skuldsatta men har sannolikt också mindre möjligheter att öka sina inkomster.⁹ Vanligtvis minskar inkomsterna när en individ pensioneras vilket i stället gör denne mer utsatt när skuldsättningen är hög, allt annat lika.¹⁰ Inkomstriskerna kan också variera för olika individer bland annat kopplat till ålder.¹¹ Det finns även studier som visar att unga och äldre är mer benägna att göra finansiella misstag än medelålders.¹² Det kan också implicera att olika skuldnivåer kan vara mer eller mindre riskabla för olika åldersgrupper.

Demografiska förändringar kan påverka den aggregerade skuldkvoten

Att skuldsättningen varierar över livscykelns innebär bland annat att demografiska förändringar, som förändringar i befolkningens åldersstruktur, kan påverka den aggregerade skuldkvoten. Att den aggregerade skuldkvoten ökar behöver därmed inte nödvändigtvis innebära en ökad finansiell stabilitetsrisk. Detta kan exempelvis vara fallet om ökningen i den aggregerade skuldkvoten är resultatet av att en åldersgrupp med låg skuldnivå ökar sin skuldsättning eller om en åldersgrupp som lånar mycket växer. Ur ett finansiellt stabilitetsperspektiv är det därför viktigt att analysera hur olika gruppers lånebeteende förändras över tid samt om, och hur, förändringar i låntagarnas ålderskomposition (sammansättningen av låntagare givet deras ålder) har påverkat den aggregerade skuldkvoten. Ett syfte med denna rapport är alltså att analysera i vilken utsträckning den skuldutveckling vi har sett beror på bland annat demografiska förändringar.

Faktorer som påverkar skuldutvecklingen

Av diagram 1 framgick att skuldkvoten för de som lånar sammantaget har ökat under senare år. Uppgången kan bero på flera olika faktorer. För att analysera utvecklingen ur ett åldersperspektiv och därmed studera om bland annat demografiska förändringar har bidragit till ökningen, delar vi upp och analyserar skuldutvecklingen utifrån följande faktorer:

- *låntagarnas skuldsättning* i de olika åldersgrupperna
- *komposition av låntagarna*, vilken i sin tur påverkas av
 - demografiska förändringar, antalet personer i en åldersgrupp
 - åldersgruppers benägenhet att ta lån, andelen låntagare i en åldersgrupp

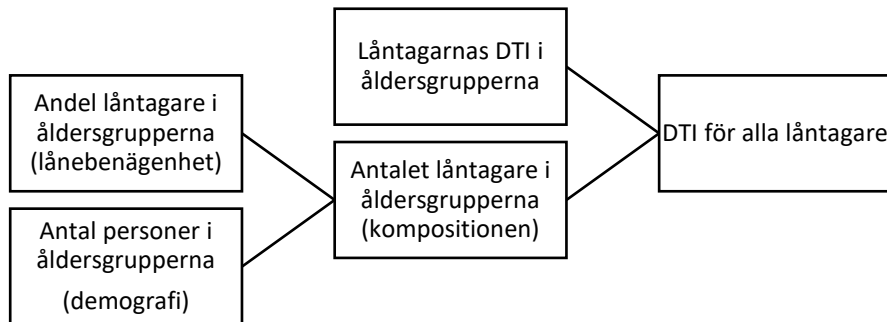
⁸ Tyvärr saknas aktuella data på LTV eller skuldtjänstknoten på individnivå i Sverige. Se Norges Bank (2017) för liknande analys.

⁹ En sådan inkomstutveckling över tid är linje i med "livscykelhypotesen".

¹⁰ Se Norges Bank (2017).

¹¹ Guvenen et al. (2016) analyserar amerikanska data och visar att inkomstrisk har en negativ skevhet, det vill säga att ett fåtal individer upplever kraftigt negativa inkomstchocker vilket gör att inkomstfördelningen inte är symmetrisk. Den negativa skevheten är särskilt utpräglad för äldre åldersgrupper. Det beror i sin tur på att sannolikheten för positiva chocker minskar mellan 25 och 45, samtidigt som risken för stora negativa chocker ökar efter 50. De Nardi et al. (2016) finner liknande resultat. Guvenen et al. (2017) visar också att unga är mer exponerade för aggregerad risk än äldre, men att relationen i toppen av inkomstfördelningen är den omvända.

¹² Se Agarwal et al. (2009).

En ökning av skuldkvoten (för alla låntagare) kan inträffa till exempel om låntagarnas skuldsättning ökar i en eller flera åldersgrupper, det vill säga om skulderna ökar snabbare än inkomsterna, allt annat lika. Antalet personer och andelen låntagare i åldersgruppen är alltså oförändrade, men de individer som lånar ökar sin upplåning. Detta kan i sin tur bero på att till exempel kostnaden för att låna har minskat.

Även förändringar i antalet låntagare i åldersgrupperna (kompositionen) kan påverka skuldkvoten för alla låntagare. Antalet personer i en viss åldersgrupp kan till exempel öka relativt andra åldersgrupper. Om den åldersgruppen har en hög skuldsättning kommer den aggregerade skuldkvoten (det vill säga skuldkvoten sammanräknad för alla åldersgrupper) att öka, allt annat lika. Benägenheten att ta lån kan också komma att öka i en viss åldersgrupp. Med det menas att andelen låntagare i en viss åldersgrupp ökar. Om andelen ökar i en grupp med en skuldkvot som är lägre än den totala skuldkvoten medför detta att den aggregerade skuldkvoten minskar, allt annat lika.

Förändringar i antalet låntagare i åldersgrupperna (kompositionen) påverkar dock det aggregerade resultatet endast om skuldsättningen varierar mellan olika åldersgrupper. Om skuldsättningen är densamma över hela livscykeln kommer åldersfördelningen på låntagarna alltså inte att påverka det aggregerade resultatet.

En anledning till att göra en uppdelning mellan lånebenägenhet och demografiska förändringar är att förändringar i lånebenägenhet tyder på ett förändrat lånebeteende som kan påverkas av (eller ha påverkats av) till exempel makrotillsynsregleringar, som amorteringskrav och bolånetak. Demografiska förändringar går däremot i praktiken inte att påverka.¹³ Nedan analyseras om, och i vilken utsträckning, dessa faktorer har påverkat den aggregerade skuldutvecklingen i Sverige.

Data visar ett tydligt livscykelmönster

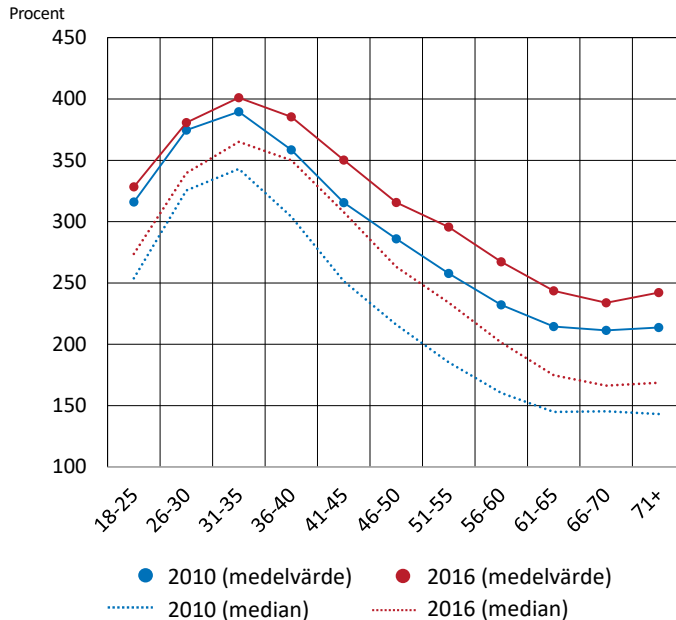
Diagram 2 visar genomsnittlig skuldkvot (heldragen linje) och medianskuldkvot (streckad linje) för de olika åldersgrupperna åren 2010 och 2016.¹⁴ Vi ser ett tydligt livscykelmönster både 2010 och 2016, inledningsvis stiger skuldkvoten med åldern för att senare i livet minska. Skuldkvoten är som högst för åldersgruppen 31-35 år.

¹³ Det går att påverka ett lands demografiska struktur men detta är snarare kopplat till realpolitiska åtgärder relaterade till invandring, sjukvård etc.

¹⁴ Se även tabell A1 i appendix.

Förutom ett tydligt livscykelmönster visar diagrammet även att skuldkvoten har ökat mellan 2010 och 2016 för samtliga åldersgrupper och att ökningen är störst för individer över 35 år. Förändringen implicerar att ålderskurvan har plattats ut något mellan åren. Förändringen tyder även på att uppgången i den aggregerade skuldkvoten delvis beror på att skuldkvoten ökat i de olika åldersgrupperna.

Diagram 2. Skuldkvot (DTI) för olika åldersgrupper, 2010 och 2016

Skuldkvoten visar på förhållandet mellan skuld och inkomst, $DTI = \frac{Skuld}{Inkomst}$. Det är därför även intressant att titta på utvecklingen av skulderna och inkomsten separat. Av diagram 3 framgår att genomsnittlig skuld och medianskuld (streckad linje) har ökat hos låntagarna i samtliga åldersgrupper.¹⁵ Beräknat som ett snitt för alla åldersgrupper ökade skulden med drygt 40 procent¹⁶ under dessa sex år, alltså cirka 6 procent per år. I åldersgrupperna 50-60 ökade den genomsnittliga skulden med nästan 50 procent mellan 2010 och 2016. I de lägsta åldersgrupperna ökade skulden mindre.

Diagram 4 visar att även den genomsnittliga disponibla inkomsten och medianinkomsten (streckad linje) ökade hos låntagare i samtliga åldersgrupper.¹⁷ Snittet för alla åldersgrupper är runt 26 procent, det vill säga inkomsterna ökade med cirka 4 procent per år.¹⁸ Uppgången i skuldkvoten i främst de äldre åldersgrupperna drivs därmed av den relativt snabba uppgången i skulden. I åldersgrupperna 26-35 ökade skulderna endast något mer än inkomsterna, vilket alltså bidrog till att dessa gruppers skuldkvot endast ökade svagt.

Tidigare nämndes att det är rimligt att förvänta sig att ungas inkomster initialt ökar relativt snabbt, för att sedan plana ut och slutligen minska senare i livet. Detta mönster syns tydligt i diagram 4. Den genomsnittliga inkomsten når sin högsta nivå när individen är runt 50 år. Detta är också i linje med andra studier.¹⁹

¹⁵ Se även tabell A2 i appendix.

¹⁶ Beräknat som snitt av alla åldersgrupper. Om man tar snitt för alla individer är det en 39,5 procent ökning av skulden.

¹⁷ Se även tabell A3 i appendix.

¹⁸ Beräknat som snitt över grupper. Ej viktat med låntagare per åldersgrupp. Om man tar snittet för alla individer blir uppgången 25,05 procent.

¹⁹ Se till exempel Guvenen et al. (2016).

Diagram 3. Skuld i olika åldersgrupper, 2010 och 2016
SEK

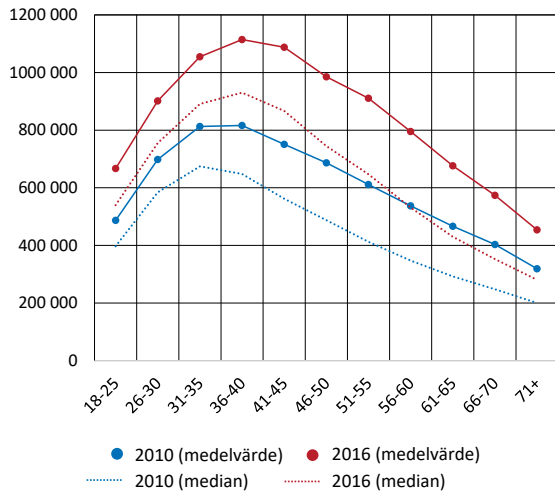
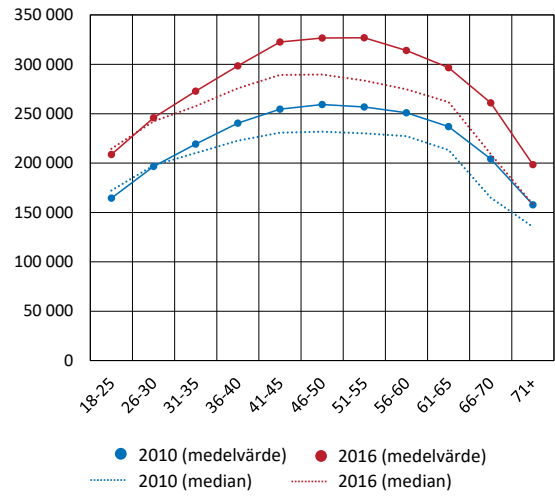

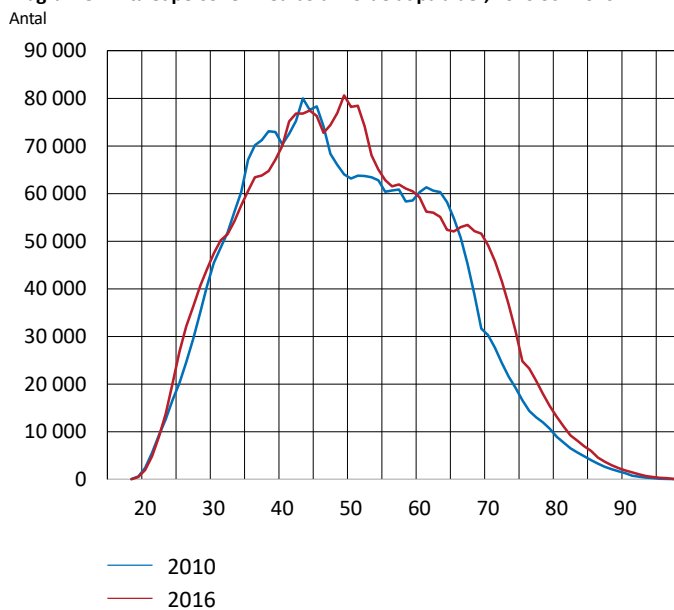
Diagram 4. Disponibel inkomst i olika åldersgrupper, 2010 och 2016
SEK

Låntagarna har blivit äldre

Nedan undersöker vi om det skett förändringar i låntagarnas ålderskomposition och om detta har påverkat utvecklingen av den aggregerade skuldkvoten. Diagram 5 visar åldersfördelningen för bolåntagare 2010 och 2016.²⁰ Av diagrammet framgår att låntagarna har blivit märkbart äldre sedan 2010. Ökningen av bolåntagare bland personer som är 66 år och äldre är påfallande. Antalet personer över 70 år med bolån har ökat med nästan 60 procent. Även antalet låntagare runt 50 år har ökat. Däremot har det skett en viss minskning av antalet bolåntagare bland personer som är 31-40 år och 61-65 år. I den senaste mätningen 2017 var det flest antal bolåntagare runt 50 år, motsvarande siffra 2010 var 45 år.

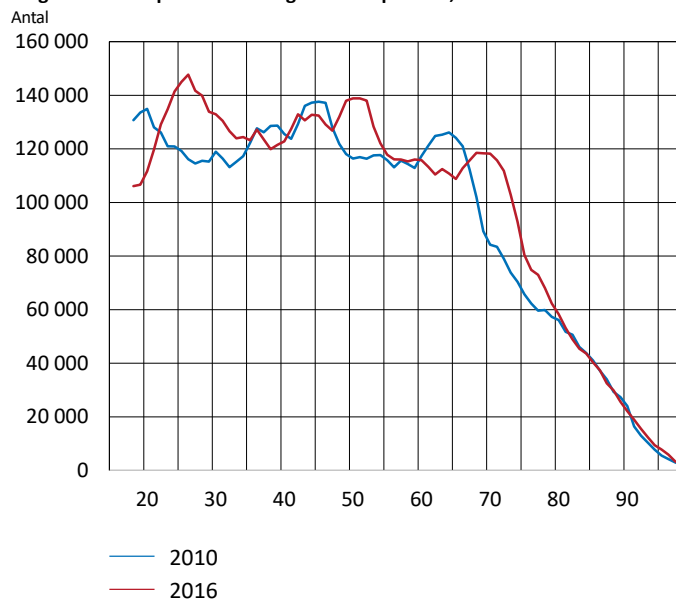
Diagram 5. Antalet personer med bolån fördelat på ålder, 2010 och 2016

²⁰ Se även tabell A4 i appendix.

Frågan är då om till exempel ökningen av antalet äldre låntagare beror på att de äldre har blivit fler (det vill säga att det har skett en demografisk förändring) eller om de äldre har blivit mer benägna att låna (andelen låntagare i de äldre åldersgrupperna har ökat). Inledningsvis visas i diagram 6 åldersfördelningen för Sveriges befolkning 2010 och 2016.²¹ Diagrammet visar att det har skett förändringar i åldersstrukturen, speciellt i den yngsta och äldsta åldersgruppen. Förändringarna är i de flesta fall likartade de förändringar som noterades för antalet personer med bolån, vilket visades i diagram 5. Bland annat har Sveriges befolkning blivit äldre, det finns framför allt fler personer som är över 70 år. Det finns även fler personer runt 50 år. Detsamma gäller för personer mellan 26 och 35 år, vilket dock inte helt avspeglas i antalet med bolån i diagram 5. Samtidigt har antalet personer minskat i grupperna 36-40 år och 61-65 år.

Diagram 6. Antal personer i Sverige fördelat på ålder, 2010 och 2016

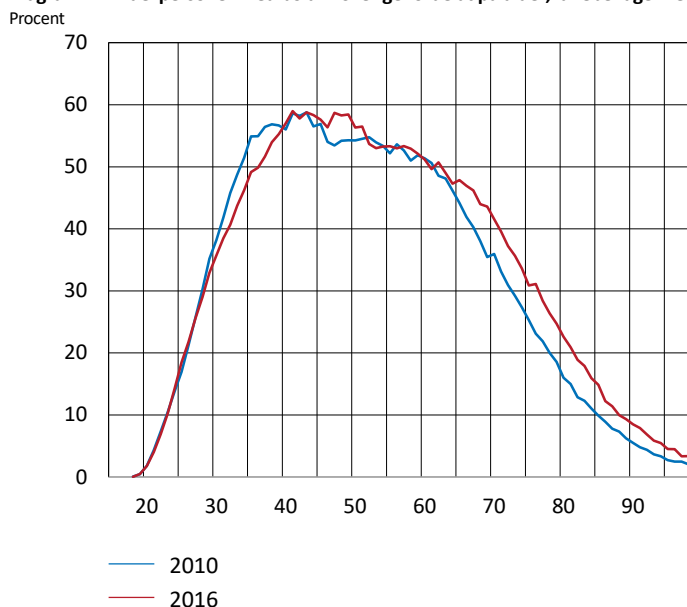
Källa: SCB och Riksbanken

I diagram 7 visas slutligen andelen bolånetagare i förhållande till befolkningsstorlek (per åldersgrupp) för år 2010 och 2016.²² Förändringarna i de olika åldersgrupperna är relativt samstämmiga med förändringen i ålderskompositionen. Andelen bolånetagare mellan 30 och 40 år har minskat, medan andelen låntagare i femtioårsåldern och kring sextiofemårsåldern och uppåt har ökat.

²¹ Se även tabell A5 i appendix.

²² Se även tabell A6 i appendix.

Diagram 7. Andel personer med bolån i Sverige fördelat på ålder, lånebenägenheten, 2010 och 2016

Källa: SCB och Riksbanken

Diagrammen ovan visar alltså att det skett en förändring i kompositionen (eller sammansättningen) av låntagarna. Antalet låntagare runt 50 år och över 65 år har ökat. Detta beror dels på att befolkningen i dessa åldersgrupper ökat, dels på att andelen bolånetagare i grupperna har ökat.

Andelen bolånetagare har ökat i de flesta åldersgrupper över 40 år och ökningen är särskilt påtaglig för individer över 65 år. Bland dessa individer har lånebenägenheten ökat med drygt 25 procent.²³ En delförklaring till denna ökning kan vara att attityderna till skuldsättning har förändrats över tid, i linje med resultaten i Almenberg et al. (2017).²⁴

Samtidigt har antalet bolånetagare som är runt 35 år sjunkit. Det beror främst på att lånebenägenheten har minskat, det vill säga att andelen skuldsatta är lägre i denna åldersgrupp.

Allt annat lika hade dessa förändringar i kompositionen medfört att den aggregerade skuldkvoten hade minskat, eftersom yngre individer har en högre genomsnittlig skuldsättning än äldre. Att så inte är fallet beror på den högre genomsnittliga skuldkvoten.

Låntagarnas ålderskomposition är inte orsaken till ökningen i den aggregerade skuldkvoten

Ett annat sätt att analysera hur de tre faktorerna (genomsnittlig skuldsättning, benägenhet att låna, demografi) har ändrats och påverkat den aggregerade skuldsättningen är att jämföra faktisk skuldkvot 2010 och 2016 med hypotetiska värden, i vilka man lämnar en eller flera faktorer oförändrade mellan åren. Skillnaden mot den analys som gjorts ovan är att vi inte ser hur förändringar för specifika åldersgrupper påverkat utvecklingen. I stället ser vi hur till exempel den sammantagna förändringen av demografin påverkat skuldutvecklingen.

I diagram 8 beräknas de hypotetiska värdena genom att den genomsnittliga skuldkvoten från 2010 appliceras på låntagarnas ålderskomposition 2016 (och vice versa).²⁵ Dessa hypotetiska

²³ Från 25 procent 2010 till 31,4 procent 2016.

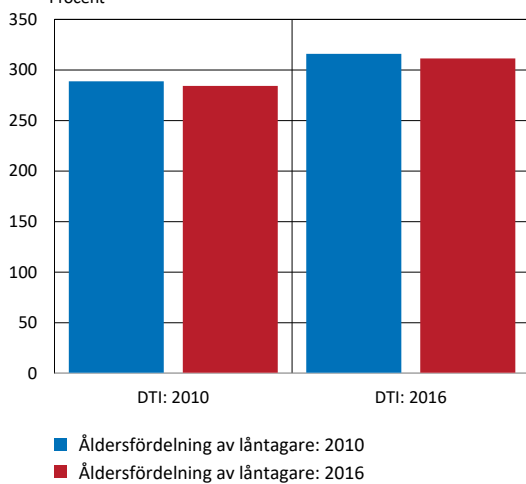
²⁴ Författarna använder enkät- och registerdata för att analysera attityder till skuldsättning. De finner att andelen som är obekväma med att vara skuldsatta har sjunkit över tid och menar att det kan vara en delförklaring till den kraftiga skuldökning som skett under senare år.

²⁵ Exempel *DTI-nivåer från 2010 med åldersstruktur från 2016*: en vikt för varje ålder beräknas utifrån andelen låntagare av de totala låntagarna 2016, t.ex. utgör 41-åringarna 2,4 procent av de totala låntagarna 2016. Vikten multipliceras sedan med varje åldersgrupps

värden jämförs sedan med den faktiska skuldkvoten respektive år. För 2010 är det faktiska utfallet den blå stapeln, för 2016 är det den röda stapeln. Den faktiska skuldkvoten 2010, den blå stapeln längst till vänster, är marginellt högre än den röda stapeln där ålderskompositionen för 2016 i stället används. Det samma gäller för de två staplarna längst till höger i diagram 8. Det är därmed tydligt att de sammantagna förändringarna i åldersstrukturen bland låntagarna inte är den huvudsakliga drivkraften bakom ökningen i den samlade skuldkvoten. Liksom ovan indikerar resultatet snarast att förändringen i sammansättningen av gruppen låntagare haft en något dämpande effekt på skuldkvotens utveckling, båda de röda staplarna i diagram 8 (som baseras på kompositionen 2010) är aningen lägre än de blå staplarna.

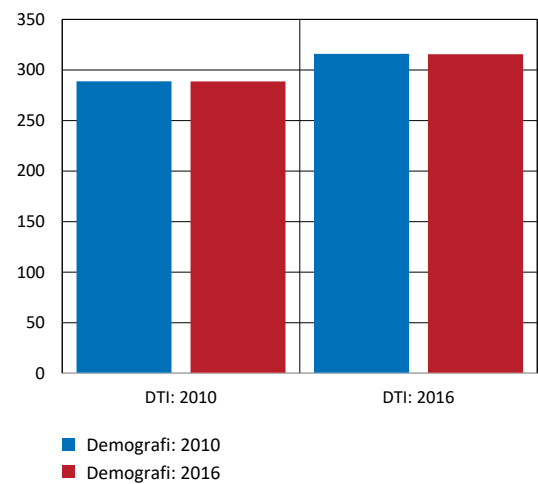
Jämför man staplar av samma färg i diagram 8 hålls i stället låntagarnas komposition konstant och den enda faktorn som förändras är därmed den genomsnittliga skuldsättningen. Skuldkvoten stiger då med 27 procentenheter, vilket är i linje med förändringen i aggregerad skuldkvot som uppgår till 23 procentenheter. Endast den ökade skuldsättningsnivån förklarar därmed den observerade aggregerade skuldkvotsökningen. Kompositionen minskar alltså snarast den aggregerade skuldsättningen.

Diagram 8. Aggregerad skuldkvot (DTI) med skifte i antalet låntagare i åldersgrupperna
Procent

Källa: SCB och Riksbanken

Diagram 9. Aggregerad skuldkvot (DTI) med skifte i demografi
Procent

Källa: SCB och Riksbanken

För att vidare undersöka effekterna av demografiska förändringar och förändringar i olika åldersgruppers benägenhet att ta lån beräknar vi i diagram 9 de hypotetiska skuldkvoterna genom att endast ta med de demografiska förändringarna. Det skulle till exempel kunna vara så att förändringar i demografin till stor del motverkas av förändringar i lånebenägenheten. Skillnaden jämfört med diagram 8 är alltså att i detta fall antas, förutom skuldsättningsnivåerna, även andelen låntagare i varje åldersgrupp vara oförändrad mellan åren.²⁶ Resultatet tyder på att demografiska förändringar inte har haft någon större påverkan

DTI-nivå för 2010, t.ex. hade 41-åringarna en genomsnittlig skuldsättning på 333,5 procent 2010 vilket innebär att denna åldersgrupp bidrar med $333,5 * 0,024 = 8$ till total DTI. Därefter adderar man bidraget från samtliga åldersgrupper för att beräkna den totala aggregerade (hypotetiska) DTI-nivån. Generellt innebär det att:

$$DTI_{2016,2010} = \sum_i w_{i,2016} * DTI_{i,2010}$$

I ekvationen ovan står i för de olika åldersgrupperna, $w_{i,2016}$ är vikten för varje åldersgrupp år 2016 och $DTI_{i,2010}$ är skuldkvot för åldersgrupp i år 2010. Vi gör samma typ av summering för att ta fram $DTI_{2010,2016}$.

²⁶ I detta fall används andelarna från 2010. Ekvationen för DTI med 2016 års demografiska komposition och 2010 års lånebenägenhet och genomsnittliga skuldkvot ser ut som följer:

$$DTI_{2016,2010} = \sum_i \widetilde{w}_{i,2016} * DTI_{i,2010}$$

på resultatet. Den svaga dämpande effekten som syntes i diagram 8 beror därmed framför allt på förändringar i åldersgruppers benägenhet att ta lån.

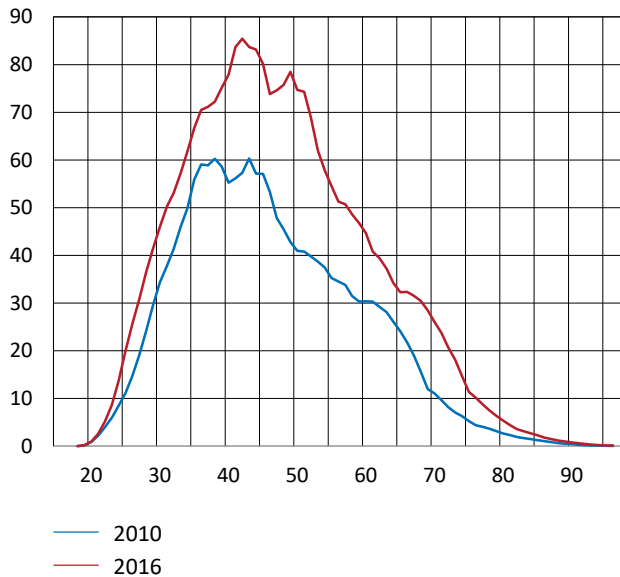
Kraftig skuldökning bland äldre låntagare

Diagram 10 visar den totala skulden fördelat på ålder för åren 2010 och 2016.²⁷

Skuldsättningen för individer över 65 år har ökat från 146 till 300 miljarder kronor, vilket är den kraftigaste procentuella ökningen av alla åldersgrupper. Även skuldkvoten har ökat för denna åldersgrupp, vilket vi visat tidigare. Att skulderna ökat så snabbt beror dels på att deras genomsnittliga skuld ökat men även på att åldersgruppen har blivit större och att benägenheten att låna har ökat, vilket framgick ovan. Det faktum att vi ser en ökning i skuldsättning hos individer över 65 år är i linje med resultaten i Lusardi et al. (2017), som visar att skuldsättningen för amerikanska individer i åldersgruppen 51-65 år har ökat och att åldersgruppen har blivit mer känslig för till exempel ränteförändringar.

Diagram 10. Total skuld fördelat på ålder, 2010 och 2016

Miljarder SEK

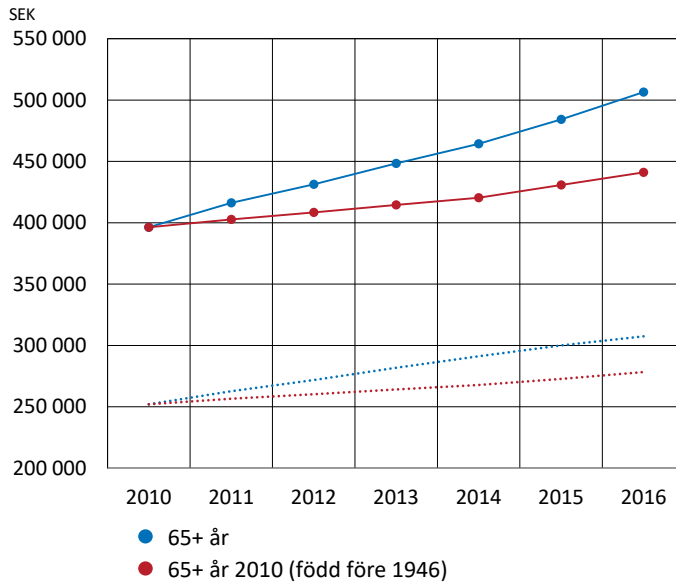
Eftersom åldersgrupper förändras över tid kan skuldökningen bero på att de som har fyllt 65 år mellan 2010 och 2016, och därmed gjort inträde i åldersgruppen, har en generellt högre skuldsättning eller så har de personer som tillhörde åldersgruppen redan 2010 tagit på sig ytterligare lån. I Diagram 11 följer vi skuldutvecklingen för hela åldersgruppen och jämför med skuldutvecklingen för gruppen som 2010 var 65 år eller äldre.²⁸ Genomsnittlig skuld visas med heldragen linje och medianskuld som streckad linje. Vi ser att endast hälften av skuldökningen kan tillskrivas de som mellan 2011 och 2016 har passerat 65 år och därmed blivit en del av åldersgruppen. Resterande skuldökning beror på att de som var minst 65 år redan 2010 har tagit på sig en större skuld senare i livet. Den stora skillnaden mellan genomsnittlig skuld och medianskuld tyder på att det är en liten andel av låntagarna som är mycket högre belånade än resten av åldersgruppen.

I det här fallet står \widetilde{w}_{2016} för justerad vikt. Vi tar antalet individer i en åldersgrupp 2016 och multiplicerar med andelen låntagare i samma åldersgrupp från 2010. Sedan multiplicerar vi denna vikt med DTI för 2010.

²⁷ Se även tabell A7 i appendix.

²⁸ Endast individer som är kvar i datamängden hela perioden är inkluderade. På så sätt påverkar inte personer som försvinner ur datamängden, exempelvis på grund av fullt amorterat lån, resultatet.

Diagram 11. Genomsnittlig skuld och medianskuld för personer över 65 år

Skulden kan öka om man väljer att flytta till ett nytt dyrare boende alternativt om man skriver upp sin nuvarande bostadsskuld utan att flytta eller om man tar upp konsumtionslån. På samma sätt kan man tänka att en minskad skuld är resultatet av att man antingen flyttat till en billigare bostad eller att man amorterat sina nuvarande lån.

Tabell 1 visar att bland de individer över 65 år som ökar sin skuld, cirka en tredjedel, gör i genomsnitt 95 procent det utan att flytta.²⁹ Tabell 2 visar att ökningen i skuld i genomsnitt är betydligt lägre för de som inte flyttar.³⁰ Eftersom de utgör en stor majoritet är det i huvudsak de personer som belånar upp sina befintliga bostäder eller tar andra lån utan att flytta som driver skuldökningen i denna åldersgrupp, trots att de lånar upp mindre.

Under åren 2005-2016 erbjöd flera svenska banker så kallade seniorlån som riktade sig till äldre personer. Ett seniorlån var ett lån med bostaden som säkerhet och genom detta kunde personer frigöra en del av det kapitalet som var bundet i bostaden och fortfarande bo kvar. Den stora skillnaden från andra lån är att ränta inte betalas löpande. Istället läggs räntekostnader till skulden och betalas i samband med att lånet löper ut eller bostaden säljs. Räntan är också betydligt högre än vid andra typer av bolån.³¹ Vårt data sträcker sig endast till 2016 och det är därför svårt att avgöra hur seniorlånen har påverkat den kraftiga observerade skulduppgången bland äldre personer. De senaste åren kraftiga uppgång i bostadspriser har gett många personer möjlighet att nyttja seniorlånen och på så sätt öka sin konsumtionskraft samtidigt som en av anledningarna till att bankerna slutade erbjuda seniorlån var att efterfrågan var låg och att marknaden för produkten liten.

²⁹ En individ är definierad som "flyttad" om folkbokföringsadressen förändras mellan två år.

³⁰ Bland de som minskar sin skuld, cirka två tredjedelar, gör majoriteten det utan att flytta. Skuldminskningen är betydligt större bland de som flyttar än bland de som stannar i samma bostad.

³¹ Pensionsmyndigheten (2017).

Tabell 1. Fördelning av skuldförändring bland personer över 65 år

Procent

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ökar skuld	35,6	34,7	34,4	34,3	36	33,6
<i>Flyttar</i>	8,8	3,6	3,5	3,6	6,4	3,3
<i>Flyttar inte</i>	91,2	96,4	96,5	96,4	93,6	96,7
Minskar skuld	64,4	65,3	65,6	65,7	64	66,4
<i>Flyttar</i>	9,3	3,4	3,1	3,3	6	2,8
<i>Flyttar inte</i>	90,7	96,6	96,9	96,7	94	97,2

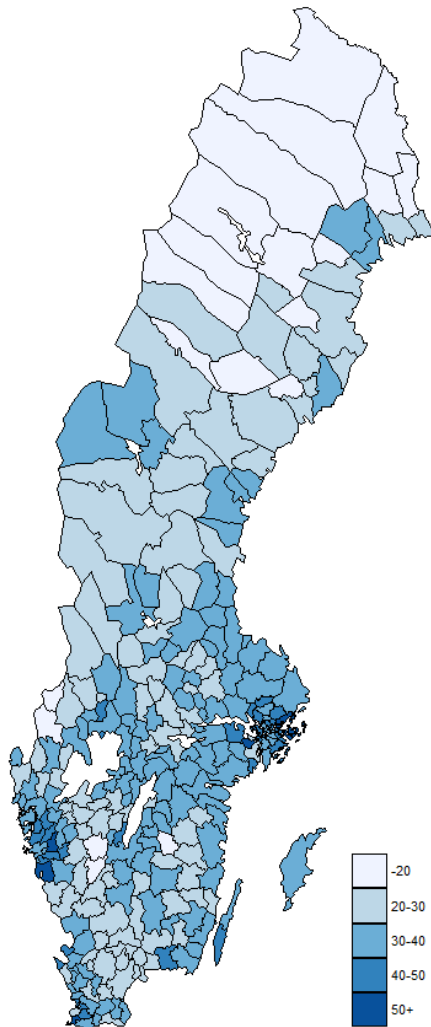
Tabell 2. Genomsnittlig skuldförändring bland personer över 65 år

SEK

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ökar skuld	88000	86000	90000	95000	109000	106000
<i>Flyttar</i>	137000	241000	260000	258000	211000	281000
<i>Flyttar inte</i>	83000	80000	83000	89000	101000	100000
Minskar skuld	-34000	-35000	-35000	-37000	-41000	-42000
<i>Flyttar</i>	-74000	-169000	-194000	-188000	-134000	-208000
<i>Flyttar inte</i>	-30000	-30000	-30000	-32000	-35000	-38000

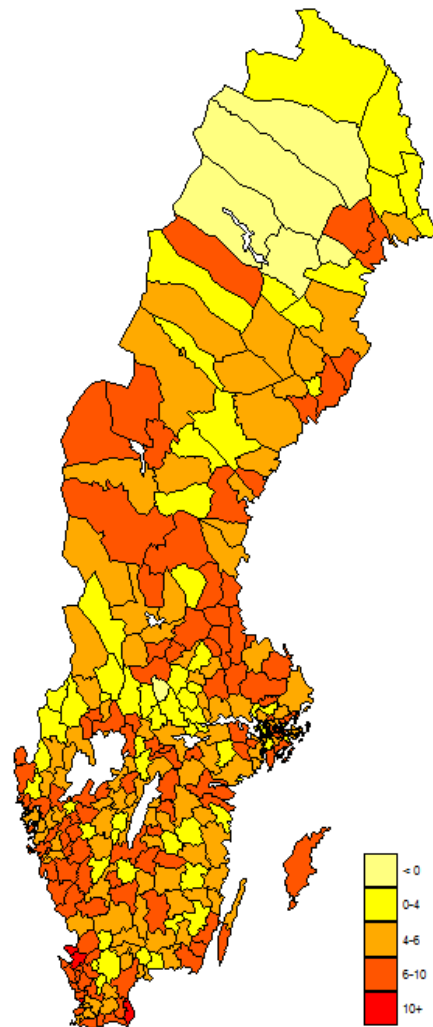
Diagram 12 visar andelen personer över 65 år med bolån i respektive kommun 2016. Andelen personer med bolån är relativt jämn över hela landet men som störst i landets storstadsregioner. Diagram 13 visar förändringen i andelen personer med bolån mellan åren 2010 och 2016. Andelen äldre personer med bolån har ökat i alla utom ett fåtal kommuner i norra Sverige. Ökningen är relativt jämnt fördelad över landet och det verkar inte som att det är några större skillnader i trenden mellan olika regioner.

Diagram 12. Andel personer över 65 år med bolån, fördelat på kommun
Procent

Källa: SCB och Riksbanken

Diagram 13. Förändring av andel personer över 65 år med bolån mellan 2010 och 2016, fördelat på kommun
Procentenheter

Källa: SCB och Riksbanken

Huvudresultat

Resultat för total skuldsättning

- Skuldsättning och lånebetende skiljer sig mellan olika åldersgrupper.
- Skuldsättningen följer ett tydligt livscykelmönster: tidigt i livet ökar skulderna i relation till inkomsten med åldern, för att sedan sjunka. Detsamma gäller den genomsnittliga inkomsten.
- Livscykelmönstret har blivit plattare mellan 2010 och 2016.
- Skuldkvoten (DTI) är högst i åldersgruppen 31 till 35 år och den genomsnittliga inkomsten är högst hos de som är runt 50 år. Flest bolånetagare är det i åldersgruppen 41-50 år.
- Skuldkvoten för alla låntagare har ökat från i genomsnitt 289 till 311 procent mellan 2010 och 2016.
- Uppgången i total skuldkvot förklaras av att skuldkvoten i de olika åldersgrupperna har ökat. Framst har den ökat för personer över 35 år. Förändringar i ålderskompositionen (antalet personer och andelen låntagare i de olika åldersgrupperna) har dock verkat i motsatt riktning, se nedan.

Resultat för de olika åldersgrupperna

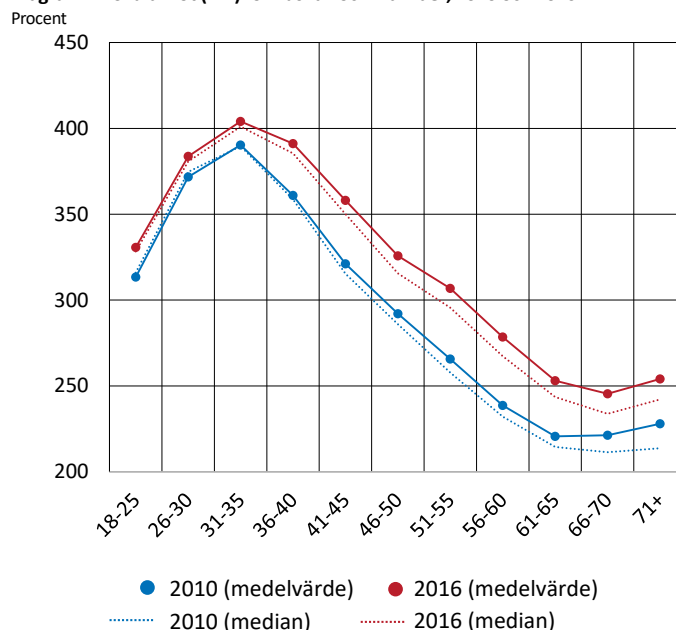
- Låntagarna är märkbart äldre 2016 än 2010. Ökningen av antalet bolånetagare bland personer som är 66 år och äldre är påfallande. Antalet personer över 70 år med bolån har ökat med nästan 60 procent. Även antalet låntagare runt 50 år har ökat. Däremot har det skett en viss minskning i gruppen 31-40 år. Dessa förändringar i kompositionen har haft en dämpande effekt på den aggregerade skuldkvoten, eftersom yngre individer har en högre genomsnittlig skuldsättning än äldre. Att total skuldkvot inte minskade beror alltså på den högre genomsnittliga skuldkvoten.
- Förändringen av antalet låntagare i de olika åldersgrupperna beror delvis på förändringen av antalet personer i grupperna. Bland annat har Sveriges befolkning blivit äldre, det finns framför allt fler personer som är över 70 år. Det finns även fler personer runt 50 år. Men förändringen beror även på att lånebenägenheten, det vill säga andelen personer med lån i en viss åldersgrupp, har ändrats. Andelen bolånetagare i femtioårsåldern och kring sextiofemårsåldern och uppåt har ökat, medan andelen låntagare mellan 30 och 40 år har minskat.
- Den totala skulden för individer över 65 år har ökat med 105 procent på sex år, från 146 miljarder kronor 2010 till 300 miljarder kronor 2016. Alla faktorer i denna analys bidrar till detta; gruppen är större, en större andel individer i åldersgruppen lånar och den genomsnittliga skulden är högre. Den ökade upplåningen reflekterar dels en ökad upplåning hos de som var minst 65 år redan 2010 och dels en högre skuldsättning hos de personer som under perioden blev en del av åldersgruppen. I genomsnitt 95 procent av de individer över 65 år som ökar sin skuld, gör det utan att flytta.

Appendix: Databearbetning

Riksbanken samlar in data från de åtta största kreditgivarna i Sverige. Denna data innehåller information om skuldbelopp och typ av kredit (lån med säkerhet i bostadsrätt eller småhus, kreditkort, avbetalning och konsumtionskrediter). Kreditinformationsföretaget UC AB bistår med information om låntagarna, som taxerade inkomster och betalda skatter (från Skatteverket), ålder, kön, kommun, ett löpnummer som ersätter adress, fastighetsuppgifter, betalningsanmärkningar och skuldsaldo vid Kronofogden.³² Dessa data täcker tidsperioden juli 2010 till juli 2017 och totalt täcker den cirka 98 procent av den totala svenska bolånemarknaden. Om vissa åldersgrupper är mer benägna än andra att använda sig av andra banker påverkar detta resultatet som presenteras i rapporten.

Dessa data har använts som underlag för ett antal av Riksbankens tidigare publikationer som har analyserat hushållens skuldsättning. Eftersom fokus för denna publikation är hur skuldsättningen fördelas mellan olika åldersgrupper så utgår analysen i stället från individer snarare än hushåll. Det förekommer fall då personer delar lån utan att dela hushåll vilket innebär att resultatet skiljer sig beroende på om man utgår från individer eller hushåll i analysen. Skillnaden i aggregerad skuldsättning påverkas dock inte mycket och att utgå från individer förenklar tolkningen av resultatet. Diagram A1 visar hur resultatet som presenteras i diagram 2 hade påverkats om analysen hade utgått från hushåll (heldragen linje) i stället för individer (streckad linje).

Diagram A1 Skuldkvot (DTI) för hushåll och individer, 2010 och 2016

Det är framför allt tre stora skillnader i databearbetningen jämfört med tidigare publikationer. Den första skillnaden avser individens inkomst. Inkomstmättet som används är liksom tidigare den av Skatteverket rapporterade taxerade inkomsten. Det innebär att den inkomst som rapporterats för exempelvis 2016 är individens faktiska inkomst under 2015. För att ta hänsyn till detta har inkomsten justerats framåt ett år i de fall då inkomstdata har funnits att tillgå för nästkommande rapporteringsår. Detta medför att resultat inte presenteras för 2017 även om skulddata för detta år finns att tillgå. Denna förändring är viktig

³² Se <https://www.minuc.se/kallor/> för en lista med UC:s källor.

framför allt för analysen av unga individer då deras inkomst kan variera relativt mycket mellan olika år.

Den andra stora skillnaden är hur skulden fördelas mellan låntagare om ett lån har flera låntagare. I tidigare publikationer har en skuld som delats mellan flera hushåll fördelats jämnt mellan dessa.³³ I denna rapport utgår analysen i stället från individer. Om en skuld delas mellan flera låntagare fördelas skulden i proportion till deras inkomst.³⁴ Detta bedöms ge en mer korrekt bild av individens skulder.

Den sista skillnaden är att extremvärden hanteras genom en trunkering av den beräknade skuldkvoten vid den 1:a och den 99:e percentilen för varje år. Detta innebär att individer med skuldkvoter högre eller lägre än dessa värden tas bort ur urvalet. En winsorisering, som använts i tidigare publikationer, innebär att observationer med extremvärden i stället behålls i urvalet och får ett värde motsvarande den 1:a respektive den 99:e percentilens värde. De flesta individer med en skuldkvot högre än den 99:e percentilen tillhör de yngsta åldersgrupperna. De höga extremvärdena är alltså ojämnt fördelade över åldersgrupperna. För att inte vissa åldersgrupper, i detta fall de unga, ska ha fler satta värden vilket blir resultatet vid en winsorisering, föredrar vi att trunkera urvalet. Bedömningen är att resultatet på det här viset bli tydligare och mer transparent.

³³ Detta kan till exempel inträffa om en eller flera föräldrar är medlåntagare till ett barn.

³⁴ Se van Santen, P och Ölcer, D. (2016) för en utförligare analys av hur fördelningen av skuld påverkar resultatet.

Referenser

- Agarwal, S., Driscoll, J. C., Gabaix, X. och Laibson, D. (2009), The Age of Reason: Financial Decisions over the Life Cycle and Implications for Regulation. *Brookings Papers on Economic Activity* 51-117.
- Almenberg, J., Lusardi, A., Säve-Söderbergh, J. och Vestman, R. (2017), Attitudes Toward Debt and Debt Behavior. *Working Paper*.
- Blom, K. och van Santen, P. (2017), Svenska hushållens skuldsättning – uppdatering för 2017. *Ekonomisk kommentar*, nr. 6, Sveriges riksbank.
- De Nardi, M., Fella, G. och Paz Pardo, G. (2016), The Implications of Richer Earnings Dynamics for Consumption and Wealth. NBER Working Paper No. 21917.
- Emanuelsson R., Melander, O. och Molin, J. (2015), Finansiella risker i hushållssektorn. *Ekonomisk kommentar*, nr. 6, Sveriges riksbank.
- Guvenen, F., Karahan, F., Ozkan, S. och Song J. (2016), What do Data on Millions of U.S. Workers Reveal about Life-Cycle Earnings Dynamics? *Working Paper*.
- Guvenen, F., Schulhofer-Wohl, S., Song, J. och Yogo, M, (2017), Worker Betas: Five Facts about Systematic Earnings Risk, NBER Working Paper No. 23163.
- Lusardi, A., Mitchell, O. S., Oggero, N. (2017), Debt and Financial Vulnerability on the Verge of Retirement. *NBER Working Paper* No. 23664.
- Modigliani, F. och Brumberg, R. (1954), Utility Analysis and the Consumption Function: an Interpretation of the Cross-Sectional Data, Post-Keynesian Economics, New Brunswick, New Jersey: Rutgers University Press.
- Norges Bank (2017), *Financial Stability Report 2017: Vulnerabilities and Risks*.
- Pensionsmyndigheten (2017), Marknaden för seniorlån.
- Sveriges Riksbank (2015) *Finansiell stabilitet*, 2015:1.
- Sveriges Riksbank (2017) *Finansiell stabilitet*, 2017:2.
- van Santen, P. och Ölcer, D. (2016), Definitioner av inkomst och skuld i Sverige. *Ekonomisk kommentar*, nr. 4, Sveriges riksbank.

Tabeller

Tabell A1. Genomsnittlig skuldkvot (DTI) för olika åldersgrupper, 2010 och 2016

Procent

Åldersgrupp	2010	2016	Δ (p.e)	Δ (%)	Avvikelse (p.e.) ³⁵
18-25	315,9	328,3	12,4	3,9	-5,6
26-30	374,6	380,7	6,1	1,6	-7,9
31-35	389,6	401,1	11,5	2,9	-6,6
36-40	358,6	385,5	26,9	7,5	-2,0
41-45	315,4	350,1	34,7	11,0	1,5
46-50	285,9	315,6	29,7	10,4	0,9
51-55	257,7	295,5	37,8	14,7	5,2
56-60	232,1	267,3	35,2	15,2	5,7
61-65	214,5	243,5	29,0	13,5	4,0
66-70	211,4	233,8	22,4	10,6	1,1
70+	213,7	242,2	28,4	13,3	3,8

Tabell A2. Genomsnittlig skuld för olika åldersgrupper, 2010 och 2016

SEK

Åldersgrupp	2010	2016	Δ (SEK)	Δ (%)	Avvikelse (p.e.)
18-25	487000	667000	180000	36,9	-3,8
26-30	698000	901000	203000	29,1	-11,6
31-35	813000	1055000	242000	29,8	-10,9
36-40	816000	1115000	298000	36,5	-4,2
41-45	751000	1088000	337000	44,9	4,2
46-50	686000	986000	299000	43,6	2,9
51-55	611000	911000	300000	49,0	8,3
56-60	537000	796000	258000	48,1	7,4
61-65	466000	676000	210000	45,0	4,3
66-70	403000	574000	171000	42,4	1,7
70+	319000	454000	135000	42,4	1,7

Tabell A3. Genomsnittlig disponibel inkomst för olika åldersgrupper, 2010 och 2016

SEK

Åldersgrupp	2010	2016	Δ (SEK)	Δ (%)	Avvikelse (p.e.)
18-25	165000	209000	44000	26,7	0,8
26-30	197000	246000	49000	24,9	-1
31-35	219000	273000	54000	24,7	-1,2
36-40	240000	299000	59000	24,6	-1,3
41-45	255000	323000	68000	26,7	0,8
46-50	259000	327000	68000	26,3	0,4
51-55	257000	327000	70000	27,2	1,4
56-60	251000	314000	63000	25,1	-0,8
61-65	237000	297000	60000	25,3	-0,6
66-70	204000	261000	57000	27,9	2,1
70+	158000	198000	40000	25,3	-0,6

³⁵ Avvikelse avser skillnaden i procentenheter mellan åldersgruppens procentuella förändring och den genomsnittliga förändringen bland samtliga åldersgrupper.

Tabell A4. Antal personer med bolån för olika åldersgrupper, 2010 och 2016

Antal

Åldersgrupp	2010	2016	Δ (N)	Δ (%)	Avvikelse (p.e.)
18-25	67000	77000	10000	14,1	2,7
26-30	175000	201000	25000	14,5	3,1
31-35	284000	274000	-10000	-3,6	-15,0
36-40	358000	329000	-29000	-8,0	-19,4
41-45	384000	383000	-1000	-0,3	-11,7
46-50	336000	383000	47000	14,1	2,7
51-55	314000	348000	34000	10,9	-0,5
56-60	299000	304000	6000	1,9	-9,5
61-65	295000	272000	-24000	-8,0	-19,4
66-70	197000	259000	63000	31,8	20,4
70+	211000	332000	121000	57,6	46,2

Tabell A5. Sveriges befolkning i olika åldersgrupper, 2010 och 2016

Antal

Åldersgrupp	2010	2016	Δ (N)	Δ (%)	Avvikelse (p.e.)
18-25	1015000	994000	-20000	-2,0	-7,4
26-30	580000	696000	116000	19,9	14,5
31-35	584000	629000	44000	7,6	2,2
36-40	637000	615000	-22000	-3,4	-8,8
41-45	664000	656000	-8000	-1,2	-6,6
46-50	621000	665000	43000	7,0	1,6
51-55	584000	645000	61000	10,4	5,0
56-60	573000	579000	6000	1,0	-4,4
61-65	622000	556000	-66000	-10,6	-16,0
66-70	509000	584000	75000	14,7	9,3
70+	1118000	1298000	180000	16,1	10,7

Tabell A6. Andel personer med bolån i olika åldersgrupper (lånebenägenhet), 2010 och 2016

Procent

Åldersgrupp	2010	2016	Δ (p.e.)	Δ (%)	Avvikelse (p.e.)
18-25	6,6	7,7	1,1	14,1	10,2
26-30	30,2	28,8	-1,4	-4,7	-8,6
31-35	48,6	43,6	-5,0	-11,6	-15,5
36-40	56,2	53,5	-2,7	-5,0	-8,9
41-45	57,8	58,3	0,5	0,9	-3,0
46-50	54,0	57,6	3,6	6,2	2,3
51-55	53,8	54,0	0,3	0,5	-3,4
56-60	52,1	52,5	0,4	0,8	-3,1
61-65	47,5	48,9	1,4	2,9	-1,0
66-70	38,7	44,4	5,8	13,0	9,1
70+	18,9	25,6	6,7	26,3	22,4

Tabell A7. Total skuld i olika åldersgrupper, 2010 och 2016

Miljarder SEK

Åldersgrupp	2010	2016	Δ (SEK)	Δ (%)	Avvikelse (p.e.)
18-25	33	51	18	56,3	-0,5
26-30	122	181	59	47,9	-8,9
31-35	231	289	58	25,2	-31,6
36-40	292	367	75	25,6	-31,2
41-45	288	416	128	44,5	-12,3
46-50	230	377	147	63,8	7,0
51-55	192	317	125	65,3	8,5
56-60	160	242	82	50,8	-6,0
61-65	138	184	46	33,5	-23,3
66-70	79	149	69	87,7	30,9
70+	67	151	84	124,4	67,6

SVERIGES RIKSBANK
103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)
Tel 08 - 787 00 00
Fax 08 - 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se